

Tilbakemelding på spørsmål angående planforslag for Tromsdalen Kalkbrudd.

Viser til følgende spørsmål stilt i mail datert 4. mai 2019:

1. Kan Dere forklare og ev. illustrere på kart hvordan revidert planforslag imøtekommer kommunestyrets vedtak?
2. Det er vanskelig å kjenne seg igjen på kartet. Kan dere vise område A, B, C med tall over flyfoto og relevante temakart?
3. Forklar sammenhengen mellom næringsinteresser artsmangfold, landskap og friluftsliv.
4. Redegjør nærmere for rekkefølge bokstav og tall. Hva er bakgrunnen for disse og hvordan er dette tenkt.
5. Redegjør for dagens status i to andre saker (disp. 70 tonn totalvekt og utslippstillatelse).

I mailen var det også sitert fra kommunestyrets vedtak og fra høringsuttalelsene fra Fylkesmannen og NVE:

I kommunestyrets vedtak:

«I tråd med Kommunedelplan Tromsdalen pkt. 2.1.2 tas derfor bestemmelse om etappevis drift/uttak inn i reguleringsplanen – slik som også både Fylkesmannen og NVE gir faglige råd om i sine høringsuttalelser.»

Utdrag fra fylkesmannens høringsuttalelse 27.08.2018:

«For å følge opp kommunedelplan for Tromsdalen og redusere konsekvensene for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv, bør bestemmelsen om etappevis gjennomføring av planen tas inn igjen i reguleringsplanen.

Et opplegg for et etappevis uttak som i størst mulig grad reduserer konsekvensene for både biologisk mangfold, landskap og friluftsliv, må innarbeides i påkrevd plan (som i henhold til utslippstillatelsen skal utarbeides innen 1.1.2019) for hvordan det i størst mulig grad skal kompenseres for tap av biologisk mangfold.»

Utdrag fra NVEs høringsuttalelse 29.08.2018

«Etappevis drift

I det tilsendte planmaterialet argumenteres det for å ikke benytte etappevis drift slik det var lagt opp til i kommunedelplanens § 2.1.2. Bedriftsøkonomisk er det forståelig at tiltakshaver ønsker å stå mest mulig fritt i forhold til hvordan han vil drifte bruddet i forhold til bla. å kunne hente ut ulike kvaliteter til ulike tider på ulike lokasjoner i forhold til den til enhver tid gjeldende markedsetterspørselen.

Tiltaksområdet er imidlertid som nevnt svært stort og tidshorizonten svært lang (100 år). Det er derfor vanskelig å forutsi hvordan markedsetterspørselen etter kalkprodukter vil være over en så lang periode. Gjennom å fravike rekkefølgekravet i kommunedelplanen vil en ved en slik driftsform i verste fall kunne oppleve at store deler av området vil kunne bli berørt av inngrep i løpet av forholdsvis kort tid. En evt. Avslutning eller endring av driften som følge av konkurs, endrede markedsforhold etc. vil derved kunne innebærestore, irreversible inngrep som kunne vært unngått gjennom krav om etappevis drift og vårt faglige råd er derfor at det tas inn en bestemmelse om etappevis drift i tråd med tidligere krav.»

Tilbakemelding fra Verdalskalk

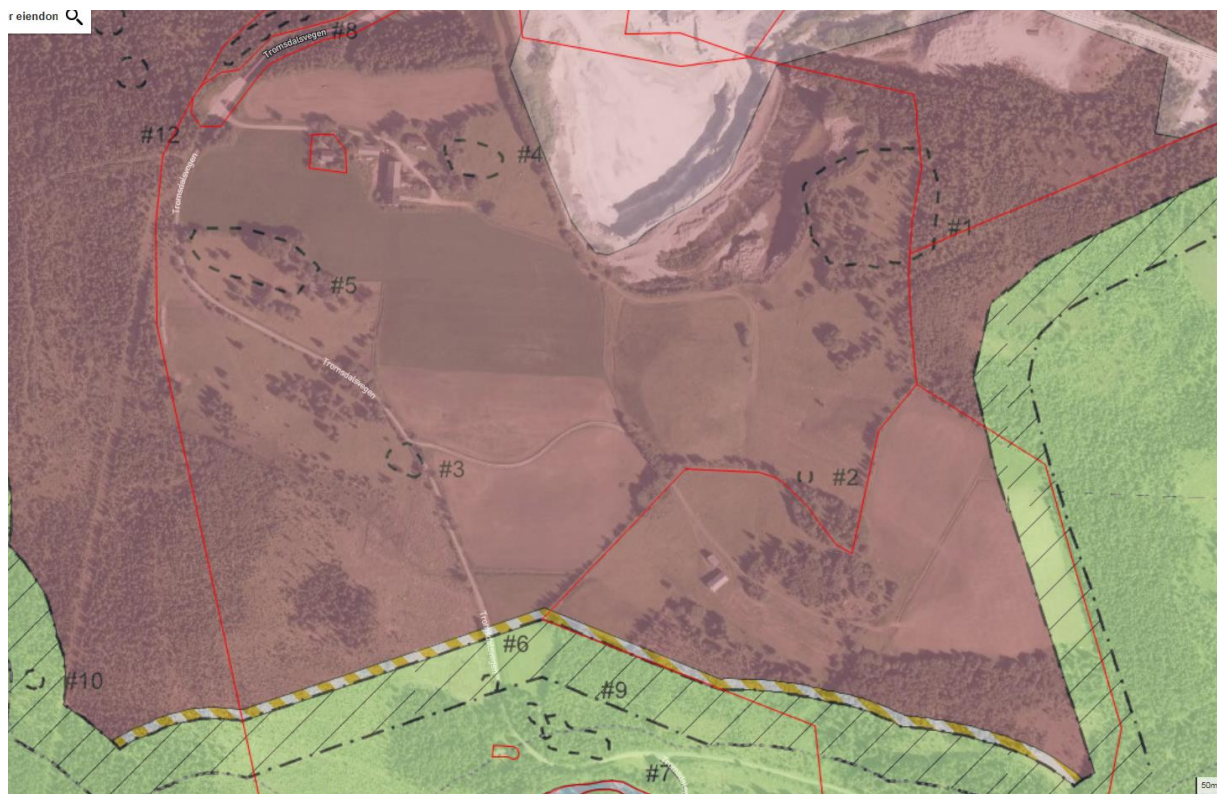
Det er viktig å se disse spørsmålene i lys av de utredningene, avveiningene og føringene som ligger i det overordnede planverket som er kommunedelplanen for Tromsdalen. Denne planen ble utredet på et nivå som tilfredstilte kravet til detaljregulering, nettopp for å sikre at det forelå et best mulig grunnlag for det vedtaket som kommunestyret gjorde i juni 2013. De problemstillingene som stilles i spørsmålene fra administrasjonen og i høringsuttalelsene fra Fylkesmannen og NVE, var også sentrale i arbeidet med kommunedelplanen.

Hensynet til naturverdier, biologisk mangfold, landbruksvirksomhet, landskap og friluftsliv ble veid opp mot samfunnsnyttene av å etablere dagbruksdrift i det aktuelle området. Rådmannen konkluderte i sitt saksfremlegg for sluttbehandling av planen, med at samfunnsnyttene ved gjennomføringen av tiltaket må tillegges større vekt enn de øvrige hensynene og tilrådte at planen skulle vedtas. Kommunestyret sluttet seg til denne tilrådingen.

Det er gjort en rekke tilpasninger både i opprinnelig og reviderte planforslag, for å ivareta hensynet til artsmangfold, landskap, friluftsliv og landbruk så langt det lar seg gjøre innenfor de overordnede rammene som er nedfelt i kommunedelplan for Tromsdalen.

Næringsinteresser/Landbruk

Hensynet til landbruksvirksomheten som blir direkte berørt av planen er ivaretatt både gjennom ulike bestemmelser i planforslaget og gjennom privatrettslige avtaler direkte mellom bedriften og berørt part. Planforslaget berører Tromsdalsgården (Gnr 254 Bnr 1-2) og Sveet (Gnr 254 Bnr 4-5).

Figur 1 Berørte landbrukseiendommer.

Pr i dag drives dyrkamarka på Sveet ved at det er utleid til driver av Tromsdalsgården. Verdalskalk har i flere år hatt en avtale med driver av Tromsdalsgården om uttak av kalkstein på eiendommen. Etter at kommunedelplan for Tromsdalen ble vedtatt i 2013, har det blitt fremforhandlet en revidert avtale om uttak av kalkstein på Tromsdalsgården. Denne avtalen inneholder blant annet bestemmelser om:

- kompensasjon for flytting av husene på Tromsdalsgården

- beskrivelse av fortsatt drift av dyrkamarka så lenge dette ikke er til hinder for uttaket av kalkstein
- pris og mengde for årlig minstevolum det skal betales for
- eiendomsretten til matjorda som fjernes før utvidelsen av dagbruddet
- eiers fortsatte bruk av de områdene av eiendommen som ikke blir direkte berørt av utvidelsen av dagbruddet

Den inngåtte avtalen er en avtale om rettighet til uttak av kalkstein. Den er således en utvidelse og videreføring av eksisterende avtale og forandrer ikke noe på eierforholdet til Tromsdalsgården. Det er forutsetning for avtalens gyldighet at det blir vedtatt en reguleringsplan som er i tråd med kommunedelplanen for Tromsdalen fra 2013. Føringerne i revidert avtale med driver av Tromsdalsgården er hensyntatt i forslag til reguleringsplan, blant annet ved at det er lagt opp til utvidelse sørover for å kunne oppnå avtalt minimum årlig uttak.

Det er også startet forhandlinger med eier og rettighetshavere til Sveet (Gnr 254 Bnr 4-5). Disse forhandlingene er satt på vent inntil det foreligger ny reguleringsplan. Dette skyldes at reguleringsplanens bestemmelser er vesentlig for vurdering og verdifastsetting av fremtidig bruk av denne eiendommen.

I tillegg til de privatrettslige forholdene, er det også lagt inn i planen en del bestemmelser som skal sikre landbruksinteressene på kort og lang sikt:

1. Matjorda som avdekkes før bruddet utvides, skal brukes til landbruksvirksomhet i Tromsdalen. I følge avtale med grunneier, har grunneier i utgangspunktet full råderett over matjorda fra egen eiendom og det er kun etter utløp av en fastsatt frist at tiltakshaver kan disponere matjorda i henhold til plan godkjent av landbruksavdelingen i Verdal kommune.
2. Bruddet utvides som ett, sammenhengende dagbrudd. Dette gir økt forutsigbarhet og reduserte konsekvenser for eksisterende landbruksvirksomhet.
3. Eksisterende landbruksvirksomhet kan drives som før inntil den kommer i konflikt med utvidelse av dagbruddet.
4. Planforslaget inneholder bestemmelser som sikrer adkomst og forsyning av strøm og vann til private eiendommer som berøres av planen. Disse bestemmelsene er blant annet lagt inn for å sikre skogsdrifta i området.

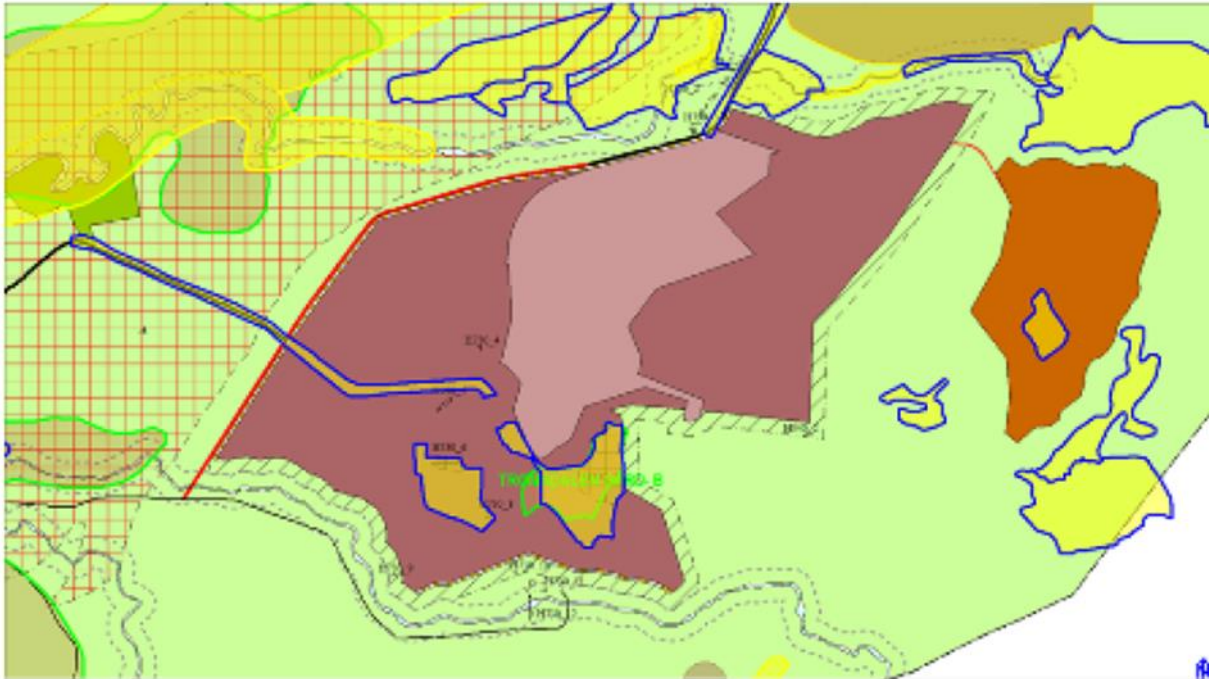
Naturmangfold

Hensynet til naturmangfold var et sentralt tema i konsekvensutredningen for kommunedelplan Tromsdalen. Det ble gjennomført flere kartlegginger av området for å vurdere naturverdiene som ble berørt av planen. Som det fremgår av figur 2 er det til sammen 4 områder med naturverdier som blir berørt av planforslaget. To av disse er vurdert som å være av middels verdi og to av liten verdi.

De aktuelle områdene er vist med gult omriss. Det dreier seg om veikantene langs Svendsenveien, to områder med kulturbeitelandskap på Tromsdalsgården og Sveet, samt et område på Piksteinsmyra. I tillegg er det påvist et prioritert fugleområde med middels verdi, markert med grønt, på innmarka til Tromsdalsgården.

De påviste naturverdiene er i stor grad knyttet til dagens bruk av området. Det er kantslått langs Svendsenveien og beiting over flere år på Tromsdalsgårdens områder som er grunnlaget for den plantefloraen som er årsaken til verdivurderingen. Når beitingen opphører og området gror igjen, vil også disse naturverdiene forsvinne. I kommunedelplanen ble det fastslått at dagbruddsdrift er å betrakte som irreversible inngrep i det terrenget som blir direkte berørt av utvidelsen av dagbruddet. Dette fordi det ikke er mulig å gjenskape de samme kvalitetene etter endt drift, som det som var på

stedet før uttaket. Dette premisset var en kjent forutsetning da kommunedelplanen ble vedtatt.

Figur 2 Kartlagte naturverdier innenfor planområdet. Kilde; saksfremlegg for sluttbehandling av kommunedelplan for Tromsdalen 13.06.2013.

I saksfremlegget til sluttbehandlingen av KDP er rådmannen helt tydelig på at de kartlagte naturverdiene i området som blir berørt av planen, ikke er så tungtveiende at de kan gå på bekostning av rasjonell og bærekraftig forvaltning av kalksteinsressursen. Dette premisset er også lagt til grunn for reguleringsplanforslaget.

Tiltak som er lagt inn i planen eller som ligger inne i utslippstillatelse eller driftskonsesjon for anlegget:

1. Dagbruddet drives som ett sammenhengende dagbrudd som utvides fra eksisterende brudd.
2. Det er lagt inn bestemmelser for rekkefølge og omfang for utvidelsen av dagbruddet.
3. Direktoratet for mineralforvaltning har varslet at det blir stilt krav til økonomisk sikkerhetsstillelse for å kunne rydde opp etter virksomheten ved konkurs. Dette vilkåret vil bli stilt i ny konsesjon som bedriften kan søke om når reguleringsplanen er vedtatt. Bedriften har allerede satt av midler til dette formålet i sine regnskaper gjennom flere år, i påvente av et slikt krav. Krav om økonomisk sikkerhetsstillelse er nedfelt i mineralloven og er ment å sikre at det finnes midler til opprydding også etter konkurs. Størrelsen på den økonomiske sikkerhetsstillelsen beregnes ut fra arealet som er tatt i bruk til dagbruddsdrift og de faktiske kostnadene for på dette i stand. Størrelsen på den økonomiske sikkerheten vil altså øke i takt med at arealet økes.
4. Det er lagt inn i reguleringsbestemmelsene at det skal etableres fastruteovervåkning av Kaldvassmyra, samt grunnvannsovervåkning før bruddet utvides vestover.
5. Gjeldende utslippstillatelse for Tromsdalen beskriver miljøovervåkningsprogrammet for Tromsdalen som skal sikre at god miljøtilstand i vannforekomstene i Tromsdalen opprettholdes også i fremtiden.
6. Planforslaget beskriver også at det skal etableres skjermingsvoller og støyvoller rundt fremtidig dagbrudd og at dette skal gjøres i så god tid før utvidelsen at vollene blir naturlig revegetert med stede egne arter før bruddet når frem til vollene.
7. Bestemmelsene fra kommunedelplanen vedrørende avslutning av bruddet, tilpasning til omkringliggende terreng og sikring av stabilitet i et langt tidsperspektiv, er videreført i reguleringsplanforslaget.

8. Det er gjennomført kartlegging for å se etter svartlistede arter innenfor planområdet. De funnene som er gjort, vil bli hensyntatt blant annet når det blir snakk om flytting av matjord fra Tromsdalsgården. Det må gjøres tiltak for å unngå uønsket spredning av slike arter til nye områder i Tromsdalen når matjorda flyttes.
9. I forbindelse med arbeidet med kommunedelplan for Tromsdalen, ble det gjennomført grundige kartlegginger av rødlistearter. Den vedtatte planen berører i liten grad rødlistede arter.
10. Skjermingssone mot elver og bekker er videreført fra kommunedelplanen. Dette er gjort for å bevare de områdene og naturtypene som ble vurdert å være viktigst.

Landskap og friluftsliv

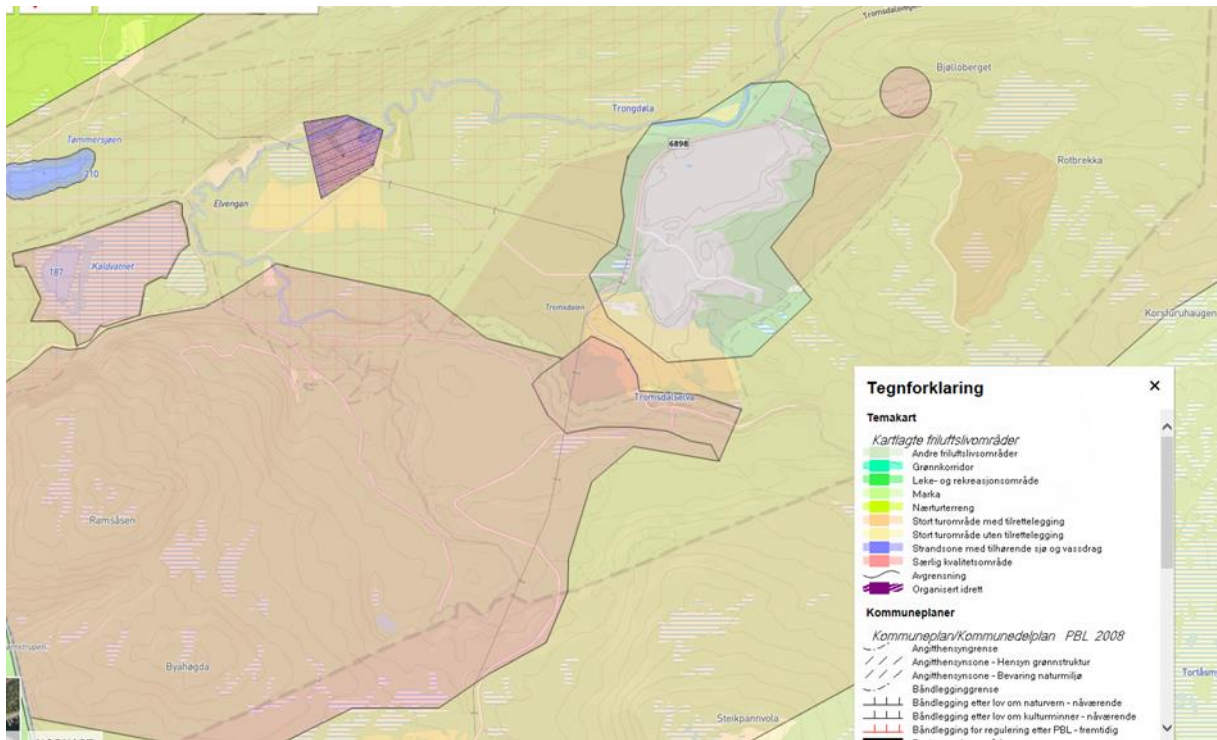
Dagbruddsdrift vil endre terrenget og påvirke omgivelsene både under drift men også etter avsluttet drift. Reguleringsplanen bygger på føringene i kommunedelplanen ved at etterbruken av dagbruddet vil være tilbakeføring av jord og naturlig revegetering i de områdene som ligger høyere enn elva Trongdøla. I områdene som ligger lavere enn Trongdøla vil det i fremtiden bli et vann når drifta av bruddet avsluttes og pumping av vann ut fra bruddet stoppes. Kommunedelplanens bestemmelser angående avslutning av bruddet og tilpasning til omkringliggende terreng er videreført. Dette er synliggjort blant annet i figur 6-2 i planbeskrivelsen.

Figur 3 Visualisering av dagbruddet etter endt drift. Kilde; Figur 6-2 i forslag til planbeskrivelse.

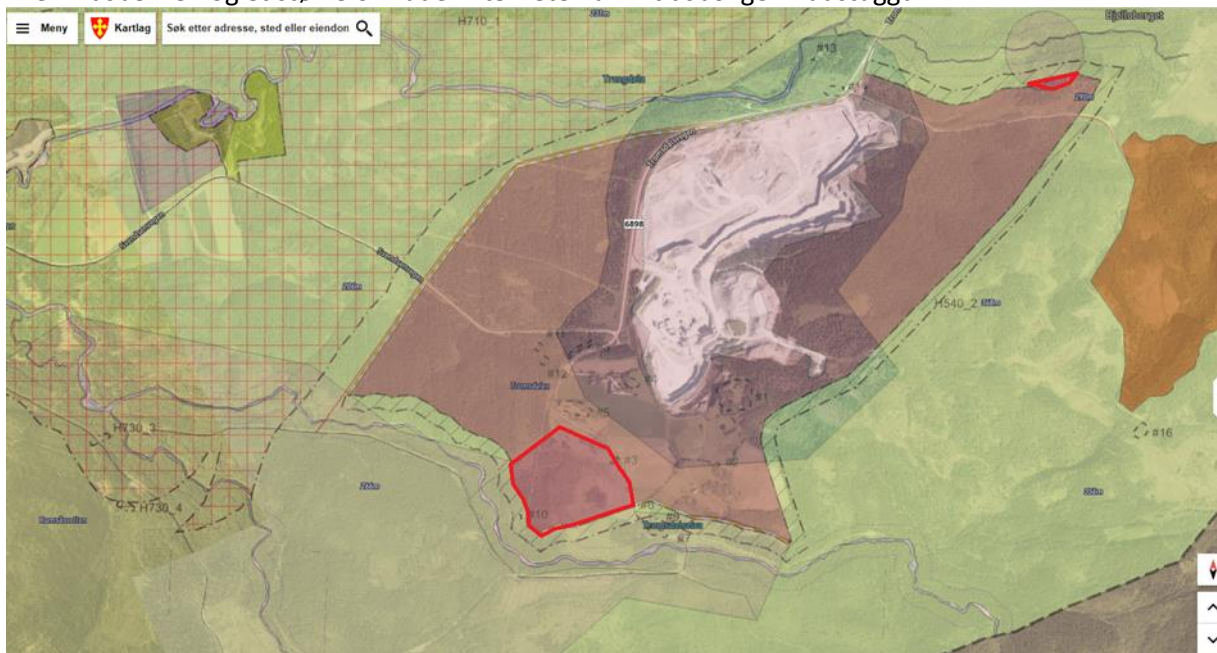
I konsekvensutredningen til kommunedelplanen ble planen vurdert å ha stor negativ innvirkning på friluftslivet. Årsaken til dette var i stor grad, fremtidige dagbrudd for uttak av fyllitt på nordsiden av Trongdøla. Disse uttakene er ikke del av reguleringsplanen. De negative konsekvensene av det foreliggende planforslaget vil i stor grad være knyttet til indirekte virkninger for de mest brukte friluftsområdene i Tromsdalen, i form av landskapsendringer, samt støv og støy fra virksomheten.

Siden kommunedelplanen ble vedtatt, er det gjort en kartlegging av friluftsområder i Verdal kommune. Resultatene av denne kartleggingen er synliggjort i figur 4.

Figur 4 Temakart for friluftsområder. Kilde Verdal Kommunes kartløsning.

Som det fremgår av figur 5 er det to deler av det fremtidige dagbruddet som berører områder som er klassifisert som særlige kvalitetsområder. Dette dreier seg om et lite område ved grottene i kvernhusbekken og et større område i nærheten av fritidsboligen Raustuggu

Figur 5 Markering av områder hvor dagbrudd og friluftsområder overlapper.

Vi kjenner ikke til årsaken til at grensen for "særlig kvalitetsområde" for friluftsliv er trukket inn i fremtidig dagbrudd i området vest for eksisterende fritidsbolig. Det er ikke noe i høringsuttalelsene til kommunedelplanen eller reguleringsplanen som skulle tilsa at dette området er særskilt viktig. Det aktuelle området er en del av et større sammenhengende område som omfatter Ramsåsen. Hensynet til friluftslivet er etter vårt syn godt ivaretatt gjennom skjermingssonen langs elva og etablering av skjermingsvoll langs bruddet. Det er forutsatt både i kommunedelplan og reguleringsplan at det skal etableres ny adkomstvei til fellesbeitet, ved at det etableres ei ny bru og

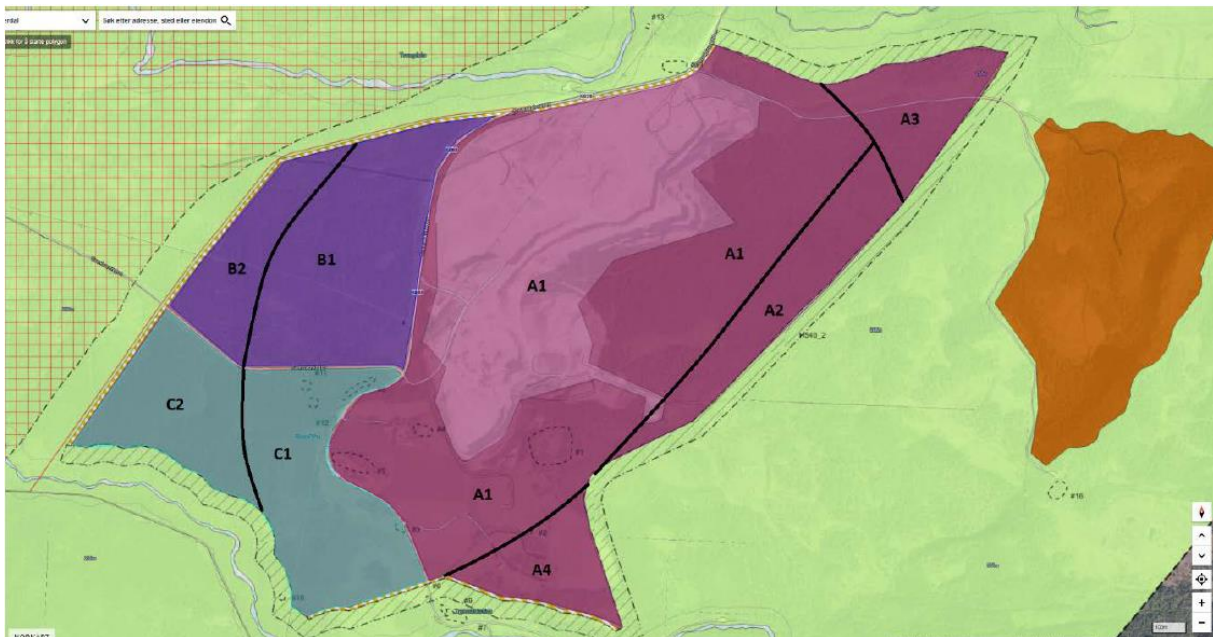

en vei langs sørsiden av Tromsdalselva. Dette tiltaket vil medføre at det aktuelle området innenfor fremtidig dagbrudd blir adskilt fra friluftsområdet ved Ramsåsen.

Beskrivelse av etappevis utvidelse

Som beskrevet i forslag til planbestemmelser, vil det alltid være slik at hensynet til bergmessig forsvarlig drift og bærekraftig forvaltning av forekomsten vil være førende for hvordan bruddet utvides. Innenfor disse rammene, er det synliggjort i figur 6 hvordan utvidelsen av bruddet i grove trekk kan skje.

Både i dialog med kommunen og i høringene av planforslaget har det blitt uttrykt ønsker om å synliggjøre mer konkret hvordan utvidelsen av bruddet vil skje og i hvilken rekkefølge de ulike områdene blir tatt i bruk til bergverksdrift.

Figur 6 Illustrasjon av etappevis åpning av fremtidig dagbrudd.

Det planen beskriver, er at utvidelsen av eksisterende dagbrudd først vil skje i område A1 altså østover og sørover fra eksisterende dagbrudd. Tempoet i denne utvidelsen blir bestemt av etterspørselen i markedet, kvalitetsvariasjonene i forekomsten, fremdrift for arkeologiske utgravninger, vilkårene i grunneieravtalene, kostnadene for åpning av nye områder og tidspunktet for etablering av deponi for avdekningsmasser. Utvidelsen av bruddet vil skje i tråd med gjeldende driftsplan og i dialog med tilsynsmyndigheten, Direktoratet for mineralforvaltning.

Måten dagbruddet utvides på, vil være den samme som er benyttet i eksisterende brudd. Nye områder klargjøres ved at skogen hugges og jorda fjernes før overflaten av fjellet blåses rent, før boring og sprengning finner sted. Det vil til enhver tid være drift i flere deler av bruddet samtidig og det vil bli hentet stein fra ulike nivåer, akkurat som det gjøres i dag. Hensikten med denne måten å drifte på, er å utnytte forekomsten best mulig, samtidig som store variasjoner i produksjonskostnadene unngås.

Tidligst 15 år etter at reguleringsplanen blir vedtatt kan brytningsområdene B1 og C1 åpnes. Dette forutsetter at en rekke tiltak som er nærmere beskrevet mer detaljert i planen, er gjennomført først. Blant annet gjelder dette omlegging av vei, etablering av fastruteovervåkning av kaldvassmyra,

etablering av overvåkning av grunnvannsnivåene i området, ny strøm og vannforsyning for eksisterende fritidsbolig.

Utvidelsen skal skje fra eksisterende dagbrudd og randsonene mot ytterkanten av fremtidig dagbrudd skal åpnes til slutt. Den innbyrdes rekkefølgen for åpning av disse, vil først og fremst være avhengig av kalksteinskvaliteten i de aktuelle områdene og av hva markedet etterspør.

Status for 70 tonns disp og utslippstillatelse

70 tonns dispensasjonen ligger fremdeles til behandling hos vegdirektoratet. Tilbakemeldingen vi har fått tidligere, var at de regnet med å være ferdig med behandlingen av saken før sommerferien, men vi har ikke mottatt noe fra direktoratet som tilsier at så er tilfelle.

Når det gjelder utslippstillatelse, så mottok vi ny utslippstillatelse fra fylkesmannen i Trøndelag, datert 08.07.2019. Denne tillatelsen er ganske lik tillatelsen vi fikk i november 2017, som senere ble opphevet av Miljødirektoratet. Den nye utslippstillatelsen gir tillatelse til uttak og bearbeiding av 4 millioner tonn kalkstein pr år og den legger føringer for miljøovervåkingsprogram og avbøtende tiltak.

Oppsummering

Forslaget til reguleringsplan er basert på de føringene som ble gitt i kommunedelplan for Tromsdalen. De hensynene som vektlegges i de faglige rådene fra NVE og Fylkesmannen var også i vektlagt og vurdert under arbeidet med kommunedelplanen. Verdal kommune vurderte det den gang slik at hensynet til god forvaltning av kalksteinsressursen i Tromsdalen måtte tillegges mer vekt enn de påviste verdiene for landskap, friluftsliv, landbruk og naturverdier.

I tråd med rådet nedfelt i veilederen fra Direktoratet for Mineralforvaltning, ble det derfor valgt å ikke fastsette detaljerte rekkefølgebestemmelser for utvidelsen av dagbruddet. Både NVE og Fylkesmannen kunne og skulle, ha lagt ned innsigelse mot kommunedelplanen dersom de var uenige i denne beslutningen.

Det reviderte forslaget til reguleringsplan inneholder nå etter høring og flere runder med dialog med kommunen, blant annet kart og bestemmelser som beskriver rekkefølgen for åpning av de ulike områdene i det fremtidige dagbruddet. Det er vanskelig å være veldig presis når det gjelder rekkefølge og tidspunkt for åpning av nye områder, noe som også er bakgrunnen for Direktoratet for mineralforvaltnings råd om å la disse forholdene være en del av den løpende oppfølgingen av drifta fra Direktoratet for mineralforvaltnings side. I tillegg er det også slik at minerallovens bestemmelser om økonomisk sikkerhetsstilling er etablert nettopp for å ivareta den situasjonen som NVE vektlegger tyngst i sitt råd, nemlig en uforutsett konkurs.

Det er etter vårt syn viktig å være tydelig på hva man ønsker å oppnå med en rekkefølgebestemmelse og hvilke konsekvenser bestemmelsen vil få. All den tid det aktuelle området er avsatt til dagbruddsdrift, er det allerede avklart at landskapet vil bli endret og at landbruket og friluftslivet må vike fra det aktuelle området. De positive effektene av å stykke opp utvidelsen av bruddet, må da veies opp mot de negative effektene det vil ha for tiltakshaver og for samfunnet.

Både bedriften og grunneiere/rettighetshaver for det aktuelle området, har i stor grad innrettet seg etter gjeldende kommunedelplan. Det er fremforhandlet langsiktige avtaler som regulerer de privatrettslige sidene av gjennomføringen av kommunedelplanen. Forslag til reguleringsplan inneholder en rekke bestemmelser som ivaretar de føringene som ligger i kommunedelplanen og som har fremkommet under høring av reguleringsplanforslaget. I tillegg foreligger det en revidert

utslippstillatelse som ivaretar hensynet til miljøet både ved dagens produksjon og ved fremtidige økninger i produksjonen. Sist men ikke minst, vil det gjennom ny konsesjonsbehandling hos Direktoratet for mineralforvaltning bli stilt krav til økonomisk sikkerhetsstillelse og gitt godkjenning for en driftsplan basert på ny reguleringsplan. Kommunen er høringspart ved behandling av driftsplan og det er også lagt inn bestemmelser i forslag til reguleringsplan som sikrer at kommunen blir holdt informert ved vesentlige endringer i driftsplanen.

Alle disse prosessene vil i sum ivareta både miljø, samfunn, grunneiere, forekomsten og tiltakshaver.

Hylla, 23.07.2019
For Verdalskalk AS
Håkon Mork